

Sygn. akt II C 113/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 sierpnia 2015 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Magdalena Antosiewicz
Protokolant:	Kosma Fabijański

po rozpoznaniu w Warszawie na rozprawie w dniu 19 sierpnia 2015 r.

sprawy z powództwa P. S.

przeciwko Skarbowi Państwa- Ministrowi Sprawiedliwości

o odszkodowanie i zadośćuczynienie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża kosztami procesu powoda;
3. nieuiszczone koszty sądowe przejmuje na rachunek Skarbu Państwa.

Sygn. akt II C 113/15

UZASADNIENIE

Pozwem wniesionym w dniu 4 lutego 2015 r. powód P. S. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Ministra Sprawiedliwości kwoty 1000 zł dziennie do czasu ustania przyczyny, tytułem zadośćuczynienia oraz kwoty 500 000 zł tytułem odszkodowania ze względu na brak zastępczych środków prawnych, którymi dysponuje Sąd Penitencjarny, przez co odbywanie kary pozbawienia wolności pociąga za sobą bardzo ciężkie skutki dla powoda i jego rodziny.

W uzasadnieniu powód wskazał, że będąc skazanym przez Sąd Rejonowy dla (...) w sprawie II K 244/13 wystąpił z wnioskiem o odroczenie kary pozbawienia wolności na podstawie art. 151 § 1 k.k.w., zaś postanowieniem z dnia 2 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla (...) w sprawie II K 244/13 umorzył postępowanie wykonawcze w przedmiocie wniosku skazanego w przedmiocie odroczenia wykonania kary pozbawienia wolności. W ten sposób, jak wskazuje powód, jego wniosek został z urzędu przekształcony we wniosek o przerwę w wykonaniu kary pozbawienia wolności i jego zdaniem zostanie on odrzucony, pomimo złej sytuacji osobistej powoda, która przez jego pobyt w warunkach izolacji więziennej, nadal się pogarsza (pozew k. 3-4).

W odpowiedzi na pozew wniesionej w dniu 8 maja 2015 r. pozwany Skarb Państwa – Minister Sprawiedliwości wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwany podniósł, że poza gołosłownymi i nieudowodnionymi twierdzeniami i zarzutami, powód nie przedstawił żadnych dowodów na ich potwierdzenie, przenosząc swój obowiązek w sposób nieuprawniony na

pozwanego. Pozwany podniósł także, że wysokość zadośćuczynienia oraz odszkodowania żądanego przez powoda pozostaje bez żadnego związku z doznaną przez niego rzekomą krzywdą (odpowiedź na pozew k. 32-34).

W piśmie procesowym z dnia 30 czerwca 2015 r. powód podniósł, że żaden środek prawny nie spełnia zaspokojenia jego wciąż pogarszającej się sytuacji. Powód wskazywał, że jako skazany w warunkach recydywy nie mógł starać się o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, zaś o przerwę w wykonaniu kary już tak, co było błędem formalnym. Kolejnym błędem formalnym, wskazanym przez powoda w powyższym piśmie procesowym było wystawienie nakazu doprowadzenia do zakładu karnego, a także zmiana wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności we wniosku o przerwę w wykonaniu tej kary. Ponadto powód nie mógł skorzystać z dozoru elektronicznego, został osadzony z daleka od domu oraz nie uzyskał pomocy postpenitencjarnej i wszystkie opisane wyżej okoliczności są źródłem doznanej przez powoda szkody, polegającej na zaciągnięciu kilku kredytów na prowadzenie działalności gospodarczej, konieczności zwolnienia dwóch pracowników, a także na utracie zdrowia psychicznego i fizycznego powoda i jego konkubiny (pismo procesowe k. 60).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Wyrokiem z dnia 17 stycznia 2014 r. Sąd Rejonowy dla (...) w sprawie II K 244/13 P. S. został skazany za czyny z art. 278 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i z art. 263 § 2 k.k. na karę łączną 3 lat pozbawienia wolności (wyrok k. 455 w aktach II K 244/13 SR dla (...)).

W dniu 21 stycznia 2014 r. zakończono wykonywanie tymczasowego aresztowania wobec P. S. w sprawie Sądu Rejonowego dla (...) o sygn. akt II K 244/13, jednak w dalszym ciągu powód przebywał w Areszcie Śledczym W. B. w związku z kolejną sprawą (zawiadomienie o zwolnieniu k. 481 w aktach II K 244/13 SR dla (...)).

Wyrokiem z dnia 1 lipca 2014 r. w sprawie X Ka 477/14 Sąd Okręgowy w (...) zmienił wyrok Sądu Rejonowego dla (...) w sprawie II K 244/13 w ten sposób, że wymierzoną w pkt I wyroku karę pozbawienia wolności złagodził i wymierzył wobec P. S. karę łączną 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności (wyrok k. 523 w aktach II K 244/13 SR dla (...)).

Pismem z dnia 1 września 2014 r. Sąd Rejonowy dla (...) P. wezwał P. S. do stawienia się dnia 13 października 2014 r. do godz. 10.00 do Aresztu Śledczego W. G. celem odbycia kary 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności z prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego dla (...) z dnia 17 stycznia 2014 r. w sprawie II K 244/13 (wezwanie k. 21 w aktach VII Ko 4206/14).

W dniu 5 września 2014 r. powód P. S. wniósł do Sądu Rejonowego dla (...) P. o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego dla (...) w sprawie II K 244/13 oraz o wstrzymanie wykonania orzeczenia. W uzasadnieniu podał, że natychmiastowe wykonanie kary pociągnęłoby dla niego zbyt ciężkie skutki, bowiem od dnia 7 lipca 2014 r. podjął się wraz z konkubiną prowadzenia działalności gospodarczej, co wiązało się z zaciągnięciem kilku kredytów, a praca powoda jest konieczna do prawidłowego funkcjonowania tej działalności (k. 22 w aktach VII Ko 4206/14).

Postanowieniem z dnia 11 września 2014 r. Sąd Rejonowy dla (...) P. nie uwzględnił wniosku P. S. o wstrzymanie wykonania wyroku k. 31).

Wyrokiem łącznym z dnia 13 października 2014 r. Sąd Okręgowy w (...) w sprawie XII K 178/14 połączył kary jednostkowe orzeczone m.in. opisanymi wyżej wyrokami i wymierzył wobec powoda karę łączną w wysokości 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności, zaliczając na poczet orzeczonej kary pozbawienia wolności okres tymczasowego aresztowania od dnia 18 marca 2013 r. do dnia 24 stycznia 2014 r. (wyrok łączny k. 547 w aktach II K 244/13 SR dla (...)).

Postanowieniem z dnia 2 grudnia 2014 r. Sąd Rejonowy dla (...) W. w sprawie VII Ko 4206/14 umorzył postępowanie wykonawcze wobec P. S. w przedmiocie wniosku skazanego o odroczenie wykonania kary łącznej 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego dla (...) z dnia 17 stycznia 2014 r. w sprawie II K 244/13,

zmienionym wyrokiem Sądu Okręgowego w (...) z dnia 1 lipca 2014 r. w sprawie X Ka 477/14 (k. 71 w aktach VII Ko 4206/14).

Powyzszy stan faktyczny był pomiędzy stronami bezsporny i ustalony został na podstawie dołączonych do niniejszego postępowania akt Sądu Rejonowego dla (...) o sygn. II K 244/13 oraz akt wykonawczych, których prawdziwość nie była kwestionowana przez żadną ze stron. Spór w sprawie ogniskował się wokół kwestii prawnych: ustalenia, czy działania i zaniechania funkcjonariuszy pozwanego Skarbu Państwa uzasadniają przyjęcie jego odpowiedzialności cywilnej.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powód oparł powództwo na zarzucie nierozpatrzenia względem niego wniosku o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności w sprawie II K 244/13, przewidzianej w art. 151 § 1 k.k.w. oraz na niewłaściwym zastosowaniu przepisu art. 153 § 2 k.k.w. poprzez nieudzielenie przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności, wskutek czego po stronie powoda powstało poczucie pokrzywdzenia przez wymiar sprawiedliwości.

Powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Odpowiedzialność cywilna Skarbu Państwa za szkody związane z wydawaniem orzeczeń uregulowana jest w kodeksie cywilnym w art. 417¹ § 2 k.c., zgodnie z którym, jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą. Przepis art. 417¹ § 3 k.c. stanowi, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez niewydanie orzeczenia lub decyzji, gdy obowiązek ich wydania przewiduje przepis prawa, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu niezgodności z prawem niewydania orzeczenia lub decyzji, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej.

W ocenie Sądu, w sytuacji, gdy o odroczeniu wykonania kary pozbawienia wolności rozstrzyga się poprzez wydanie orzeczenia, co wystąpiło w niniejszej sprawie, żeby uznać odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę wyrządzoną w związku z takim prawomocnym orzeczeniem należy uprzednio uzyskać prejudykat w postaci orzeczenia stwierdzającego wydanie orzeczenia szkodzącego z naruszeniem prawa. Niezaprzeczalnie powód nie wykazał, aby takie orzeczenie zostało wydane. Powód nie udowodnił także, aby jego wniosek o odroczenie wykonania kary nie został rozpatrzony, ale „przekształcony” we wniosek o udzielenie przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności.

Zdaniem Sądu, Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności prawnej względem powoda w związku z orzeczeniami zapadłymi w ramach postępowań o odroczenie wykonania kary pozbawienia wolności, skoro orzeczenia te, jako prawomocne, nie zostały uznane za niezgodne z prawem w żadnym trybie. Skarb Państwa nie ponosi odpowiedzialności za swoich funkcjonariuszy, gdy działają w granicach prawa, odpowiedzialność ta powstaje dopiero z chwilą wydania orzeczenia prawomocnego, co do którego wydano orzeczenie o uznaniu go za niezgodne z prawem.

Samo niezadowolenie z określonego toku postępowań i ich niekorzystnego zakończenia nie uzasadnia przyjęcia, że wyrządzono powodowi szkodę lub krzywdę, ponieważ działania funkcjonariuszy Państwa były podejmowane w ramach prawa, a tylko działania bezprawne mogą rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą.

Powód nie udowodnił także, aby jakiegokolwiek działanie pozwanego wyrządziło powodowi szkodę majątkową czy też szkodę na osobie jak również nie wykazał związku przyczynowego pomiędzy działaniem Skarbu Państwa a pogorszeniem się sytuacji życiowej powoda i jego rodziny. Ponadto wysokość żądanego zadośćuczynienia i odszkodowania pozostają bez związku z doznaną przez powoda rzekomą krzywdą, a kwoty te zostały, zdaniem Sądu, określone przez powoda w sposób całkowicie dowolny i przypadkowy.

W ocenie Sądu, gdyby roszczenie powoda o zadośćuczynienie rozważać przez pryzmat przepisów prawa, które statują instytucję zadośćuczynienia, to i tak żądanie nie mogłoby zostać uwzględnione, ponieważ zarówno przepis art. 23, 24 k.c., jak i 448 k.c. uzależnia przyznanie zadośćuczynienia od wykazania, że nastąpiło naruszenie określonego

dobra osobistego (w przypadku powoda – zdrowia) wskutek działań bezprawnych. Zgodnie z treścią art. 23 k.c. dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach. W myśl art. 24 k.c. ten, czyje dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że nie jest ono bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może on także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Stosownie do treści § 2 przywołanego przepisu, jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych. W myśl art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przepis art. 445 § 3 k.c. stosuje się.

W ocenie Sądu powód nie wykazał, aby doszło do pogorszenia jego stanu zdrowia, a tym bardziej na skutek działań bezprawnych funkcjonariuszy Skarbu Państwa w toku postępowań o odroczenie kary pozbawienia wolności. Powtórzyć należy, że żadne z prawomocnych orzeczeń zapadłych w sprawie nie zostało uznane za niezgodne z prawem, a tylko w takich warunkach można mówić o bezprawności działań tych funkcjonariuszy rodzącej odpowiedzialność cywilną Skarbu Państwa. Nawet naruszenie przepisów prawa zaistniałe w toku postępowań, przed wydaniem orzeczenia prawomocnego, nie rodzi odpowiedzialności cywilnej Skarbu Państwa również w reżimie odpowiedzialności z tytułu naruszenia dóbr osobistych powoda.

Z tych wszystkich względów orzeczono, jak w pkt I sentencji.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 102 k.p.c. uwzględniając trudną sytuację materialną powoda oraz charakter zgłoszonego żądania (pkt II i III wyroku).